

OCENA TVEGANJ IN TRAJNOSTNA ZAŠČITA KULTURNE
DEDIŠČINE V SPREMINJAJOČEM SE OKOLJU

NOVIČNIK ŠT. 2
FEBRUAR - AVGUST 2018

Naravne nesreče in katastrofe predstavljajo veliko tveganje za ohranjanje kulturne dediščine v lokalnem območju. Poleg ogrožanja kulturne dediščine, ki ima kulturno, zgodovinsko in umetniško vrednost, je zaradi naravnih nesreč ogrožena tudi varnost lokalnega prebivalstva, turistov in ostalih obiskovalcev. Naravne nesreče lahko negativno vplivajo na upad turističnega obiska v lokalnem okolju in na lokalno gospodarstvo.

S projektom ProteCHt2save bomo okrepili zasebni in javni sektor ter s tem dosegli omilitev podnebnih sprememb in naravnih nesreč, ki ogrožajo premično in nepremično kulturno dediščino. Projekt se osredotoča na izvedljive in prilagojene rešitve, s pomočjo katerih bo postala kulturna dediščina bolj odporna na pojave, kot so poplave in neurja.

KAJ SE JE ZGODILO V ZADNJIH MESECIH?

Evropska komisija je izbrala projekt ProteCHt2save, da bo skupaj z drugimi Interreg projekti predstavljen v e-knjigi v okviru Evropskega leta kulturne dediščine. Cilj Evropskega leta kulturne dediščine je spodbuditi več ljudi, da odkrijejo in spoznajo evropsko kulturno dediščino in okrepijo občutek pripadnosti skupnemu evropskemu prostoru.

Načrt in izvajanje - ocena območij, ki so izpostavljena tveganjem za ekstremne dogodke

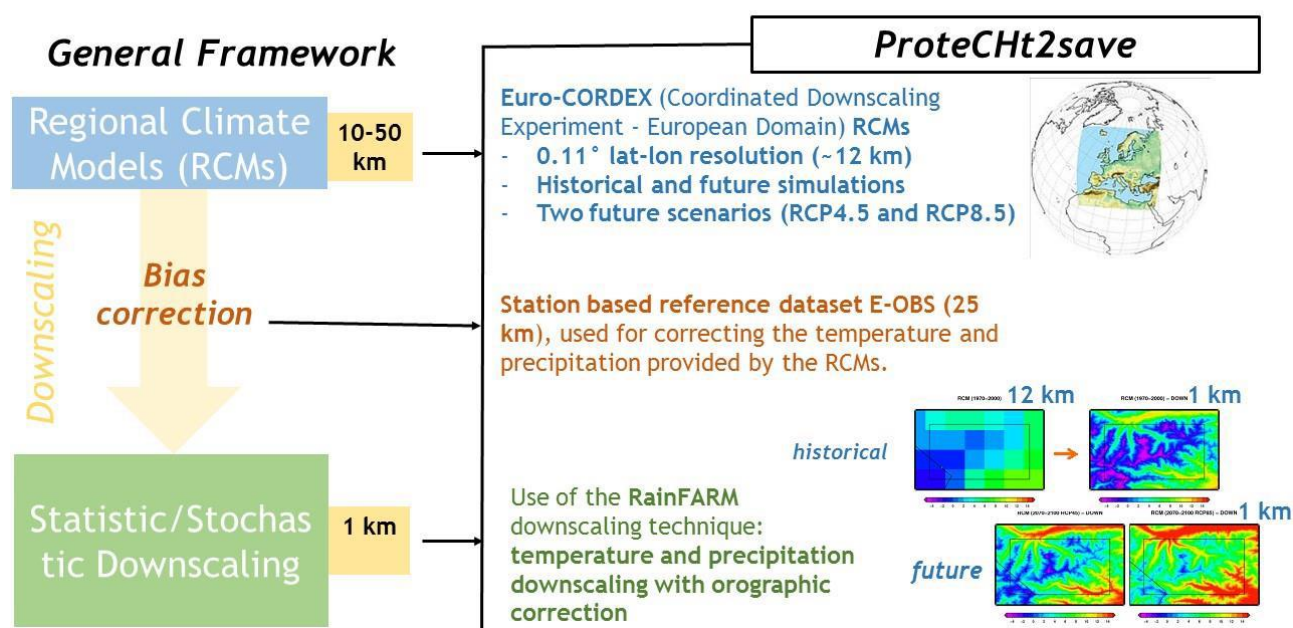
Vodilni partner Inštitut za atmosferske vede in podnebje - Nacionalni raziskovalni svet je pripravil analizo najboljših obstoječih pristopov, metod in modelov za prepoznavanje tveganih področij. Osredotočil se je na analizo postopkov, orodij in podatkovnih baz za prepoznavanje najpomembnejših vročih točk, na katerih so različne kategorije kulturne dediščine izpostavljene posameznim ekstremnim dogodkom zaradi podnebnih sprememb (močan dež, poplava, požar zaradi suše). Dobljeni rezultati bodo podlaga za razvoj spletnih orodij za ustvarjanje zemljevidov in izdelavo zemljevidov z vrisanimi vročimi točkami, ki imajo izjemni potencialni vpliv na kulturno dediščino. Zemljevidi bodo bistveno prispevali k izdelavi načrtov za zaščito kulturne dediščine v izrednih razmerah (WPT3) in poznejšem testiranju in izvajanju na terenu (WPT4).

Najprej je bil pripravljen popis obstoječih orodij za vrednotenje tveganj, namenjen iskanju ustreznih orodij za ocenjevanje območij v srednji Evropi, kjer obstajajo največja tveganja za ekstremne dogodke. Poleg tega so bili zbrani tudi rezultati prejšnjih projektov na temo podnebnih sprememb in nevarnosti na kulturno dediščino.

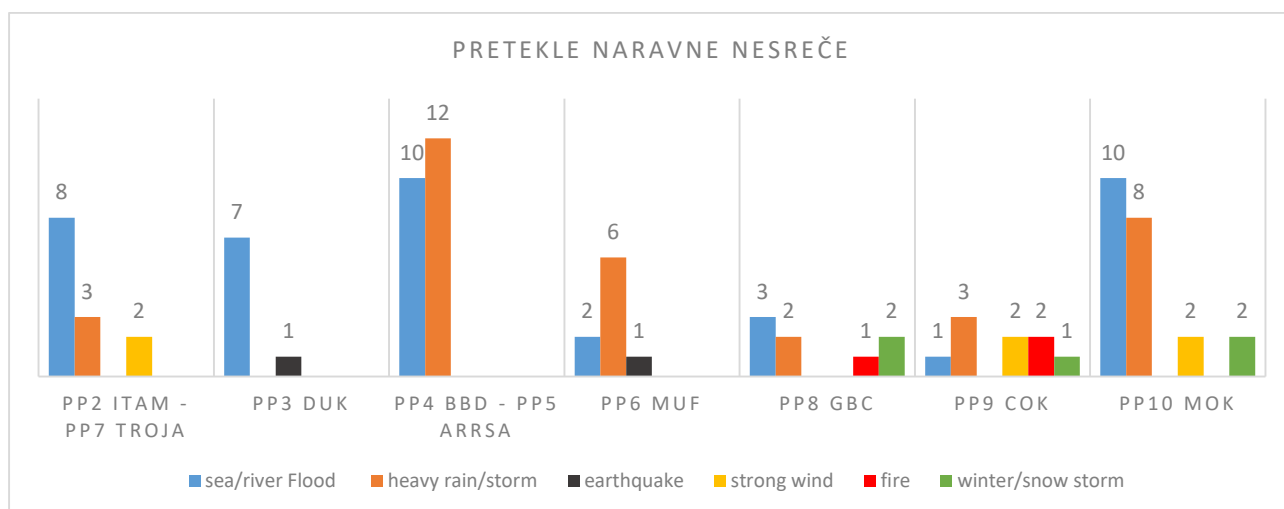
Vodilni partner je za projekt ProteCHt2save posebej izbral podnebne modele, postopke zmanjševanja obsega in orodja za analizo podatkov za ocenjevanje tveganih območij za izredne dogodke (povzeto v angleščini na spodnji sliki). Podnebne spremenljivke in povezani kazalniki, zlasti temperatura in padavine, bodo pridobljeni iz regionalnih podnebnih modelov (simulacije Euro-CORDEX - regionalnih podnebnih modelov) z ločljivostjo ~ 12 km. Posledično bomo dobili zemljevide ogroženih območij za kulturno dediščino na lokalni ravni, ki so izpostavljeni poplavam, močnim deževjem in požarom zaradi sušnih obdobja za dva scenarija (RCP4.5 - stabiliziran scenarij in RCP8.5 - scenarij visoke poti) za obdobja 2021-2050 in 2071-2100.

Climate models and downscaling

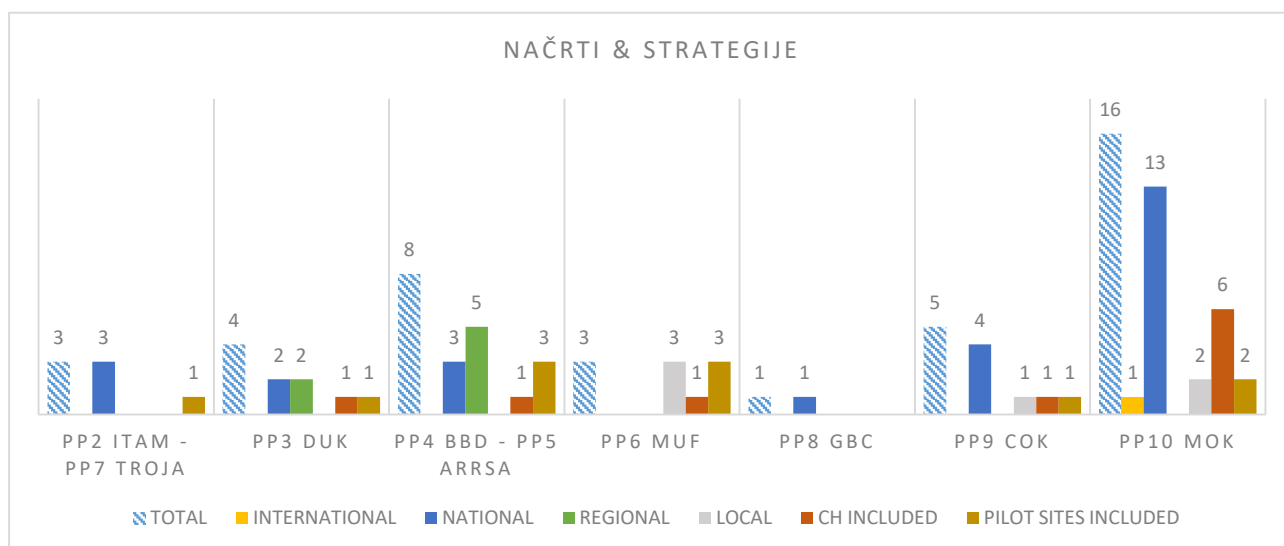

Vodilni partner je pripravil tudi analizo preteklih nesreč na različnih teritorialnih ravneh (lokalni / regionalni / nacionalni / mednarodni) na podlagi podatkov, ki so jih zbrali partnerji, vključeni v projekt ProteCHt2save za svojo državo / regijo. Namen analize je bi ugotoviti prednosti in slabosti v procesu upravljanja s tveganji s poudarkom na varovanju kulturne dediščine. Analiza prikazuje tipologijo preteklih nesreč, ki jih je od leta 1900 dokumentiral konzorcij na preučevanih območjih ter sprejete načrte in strategije. Analiza kaže, da kljub dejstvu, da so se dogajale nesreče, ki so vplivale na stavbno dediščino, dogajale v vseh regijah, ki so bile predmet raziskave (razen v Kremsu, Avstrija), načrti in strategije vključujejo zaščito kulturne dediščine v največ 30% skupnih obstoječih načrtov (primer Kočevje).

Tipologija preteklih nesreč, ki jih je dokumentiral konzorcij ProteCHt2save na obravnavanih območjih (Češka republika: PP2 Praga in PP7 Troja; Avstrija: PP3 Krems; Poljska: PP4 Bielsko-Biala; Italija: PP6 Ferrara; Madžarska: PP8 Pécs; Hrvaška: PP9 Kastela; Slovenija: PP10 Kočevje).

Število obstoječih načrtov in strategij na območjih ProteCHt2save.

Prepoznavanje kritičnih elementov pri upravljanju s tveganji za kulturno dediščino

V projektu razvijamo orodje, ki bo v podporo pri odločanju. Opredeljuje kritične točke, ki bistveno vplivajo na odpornost in obvladovanje tveganj za objekte kulturne dediščine. Prva faza pregledov na terenu je bila namenjena ugotavljanju nevarnosti, ki ogrožajo kulturno dediščino in jih je moč kontrolirati. Pregledi so potekali med 26. junijem in 5. julijem in sicer v mestih Pécs (Madžarska), Kaštela (Hrvaška), Kočevje (Slovenija) in Ferrara (Italija). Pri pregledih Preglede 26 objektov in urbanih območij so organizirali projektni partnerji. Ugotovili smo možnosti za boljše preprečevanje ali ublažitev škode med naravnimi nesrečami na objektih kulturne dediščine. Rezultati bodo uporabljeni za končno poročilo o kritičnih točkah, kjer je moč izboljšati odpornost kulturne dediščine z inovativnimi načini za blažitev negativnih vplivov.

Freska v "cella trichora" na Hrvaškem – v prostoru se ne regulira vlaga.

Načrti zaščite in reševanja

Na podlagi vrednotenja pilotnih rezultatov bodo sprejeti novi načrti zaščite in reševanja. Na spodnjem zemljevidu je sedem pilotnih območij.

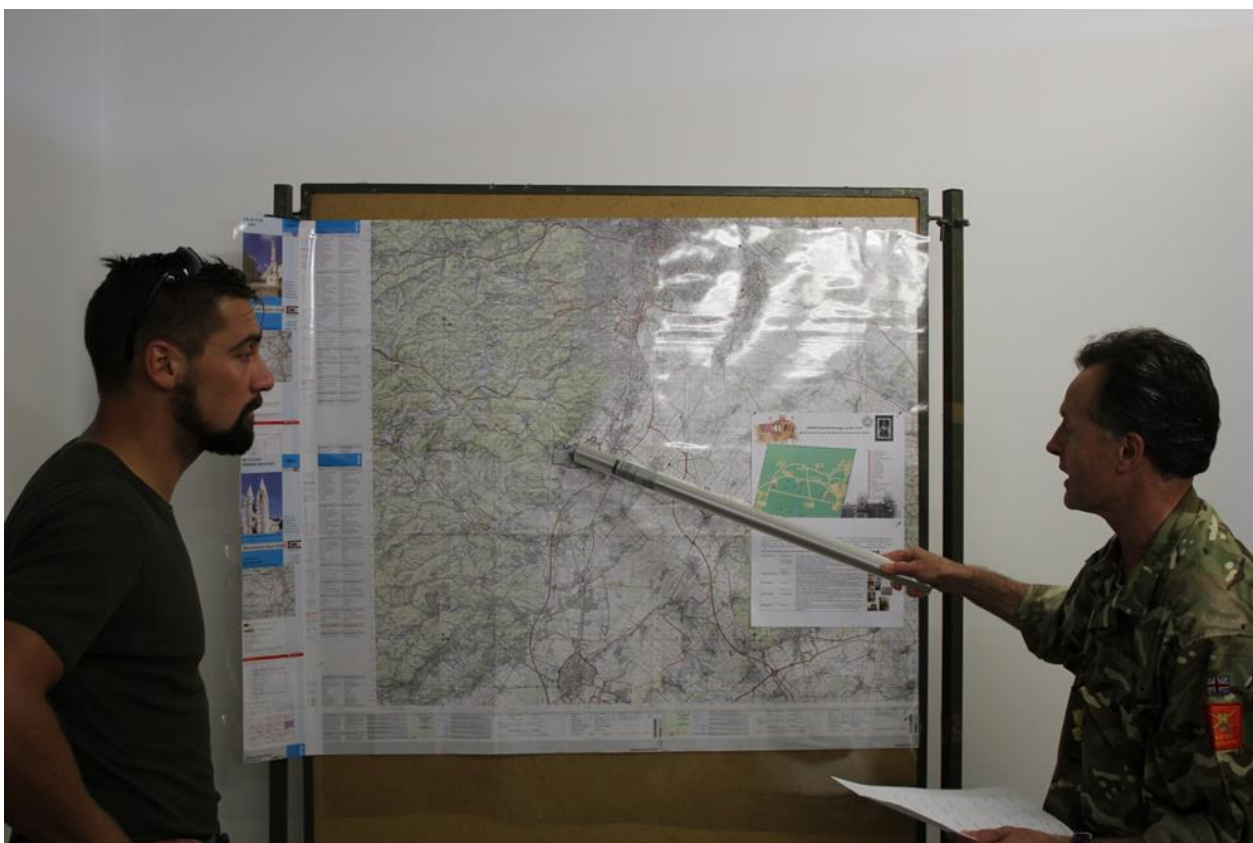

Dogodki zadnjih mesecev:

Reševalna vaja TRITOLIA18 (26. maj - 28. maj 2018, Avstrija)

Dne 26. maja se je štirinajst udeležencev srečalo na reševalni vaji TRITOLIA18 v vzhodni Avstriji. Urili so se, kako reševati kulturno dediščino po potresu in vzpostaviti veščine za sodelovanje z enotami za nujno pomoč. Udeleženci iz Avstrije, Hrvaške, Slovenije, Velike Britanije, Italije, Romunije, Švice in ZDA so v vaji sodelovali z vodom avstrijskih oboroženih sil za urbano iskanje in reševanje.

Večina udeležencev je povezana z varstvom kulturne dediščine, vsi pa so prinesli znanja o tem, kako obnoviti kulturne dobrine in kako ravnati z njimi. Najpomembnejši rezultat tridnevnega usposabljanja so poteki urjenja in razporedi, ki omogočajo različnemu osebju, da sodeluje skupaj pri katastrofalnih dogodkih in učinkovito obnovi kulturno dediščino. Civilnemu strokovnjaku za kulturno dediščino ni lahko takoj začeti sodelovati s prvimi posredovalci za pomoč, prav tako pa ni enostavno tudi za drugo stran. Zato so vadbe, kot je Tritolia18, eden od rezultatov projekta ProteCHt2save.

ENVI **MAT**
 2018

5. mednarodna poletna šola ENVIMAT 2018

ENVIMAT interaktivno šolo "Preventivno ohranjanje obalnih arheoloških najdišč in kulturnih krajin v Sredozemlju" organizira CNR-ISAC v sodelovanju z Univerzo v Kalabriji (IT) vsako leto od 2014 dalje. V peti ponoviti je sodelovala tudi Donavska univerza Krems in ARCHMAT magistrski študij ERASMUS MUNDUS na področju znanosti o ARHeoloških MATerialih, ki ga koordinira Univerza v Evori (PT).

Šola, ki je potekala na čudoviti lokaciji Lipari (Eolski otoki) od 26. do 29. junija 2018, je združila več tem; razumevanje vpliva onesnaževanja in podnebnih sprememb z oceno tveganja in upravljanjem obalnih arheoloških ostankov, spomenikov in kulturne krajine, s poudarkom na ukrepih zaščite pred naravnimi in antropogenimi tveganji (poplave, dvig morske gladine, požari, vulkanska aktivnost, potresi in onesnaževanje zraka). Obravnavane so bile strategije pripravljenosti na izredne razmere, odziva in obnove.

Predavali so mednarodno priznani predavatelji, med njimi C. Hanus, P. Strasser in A. Bonazza, prav tako sodelavci v projektu na ProteCHt2save. Petindvajset udeležencev z vsega sveta (ZDA, Kitajska, Indonezija, Mehika, Ukrajina, Tajvan, Slovaška, Jordanija, Bangladeš, Kirgizistan, Iran, Združeno kraljestvo, Poljska, Portugalska) je prispevalo k obogatitvi izvajanja seminarja s svojimi osebnimi izkušnjami in s primeri obvladovanja tveganj, sprejetih v svojih državah. Študenti so lahko ovrednotili svoje izkušnje s pripravo konkretnih rešitev za študijske primere, ki so bili zasnovani kot zaključni test in ocenili vrsto podnebja, onesnaženja in socio-ekonomskih groženj, vrsto poškodb na materialih in pripravili specifičen akcijski načrt za varovanje lokacij kulturne dediščine.

Deležniki v Kočevju podpirajo projekt (april 2018, Slovenija)

10. aprila je Občina Kočevje organizirala srečanje, na katerem je predstavila projektne cilje in dejavnosti. Predstavniki vseh ključnih lokalnih in nacionalnih deležnikov so pozdravili projekt in poudarili, daje dobra pripravljenost in organiziranost na lokalni ravni ključna za dolgoročno upravljanje kulturne dediščine. Predstavniki civilne zaščite so poudarili, da je potrebne modele iz tujine prilagoditi lokalnemu okolju. Za gasilce bi bili zelo uporabni konkretni napotki za intervencije v primeru naravnih nesreč v lokalnem okolju.

Predstavnica Skupnosti muzejev Slovenije in Mednarodnega sveta muzejev – Slovenija je predlagala, da projekt lahko gradi na izkušnjah in izdelkih, ki so jih že pripravili. Predstavnica Ministrstva za kulturo je predlagala, da Občina Kočevje z drugimi slovenskimi občinami deli dobre izkušnje iz projekta. Predstavniki nevladnih organizacij bi pozdravili navodila za zasebne lastnike zbirk kulturne dediščine in kako ukrepati v nujnih primerih.

PRIHODNJI DOGODKI

Poletni program univerze na temo zaščite kulturne dediščine (avgust 2018, Avstrija)

Od 27. avgusta do 1. septembra 2018 bo potekal **Poletni program univerze za zaščito kulturne dediščine** v samostanu Melk v Avstriji. Samostan je znan kot baročni benediktinski samostan, ki ga omenja Umberto Eco v svojem romanu »Ime rože«. V tednu dni se bodo udeleženci seznanili, kako zaščititi kulturno dediščino v primeru naravne nesreče ter kako se v tem primeru organizirati. Udeležili se bodo tudi praktične vaje reševanja premične kulturne dediščine v samostanu skupaj s

avstrijskimi predstavniki za varstvo kulturne lastnine v okviru oboroženih sil / teritorialno vojaško poveljstvo Spodnje Avstrije.

Prvo srečanje ISAC lokalne fokusne skupine - Festival odpornosti (7. september 2018, Italija)

ProteCHt2save sodeluje pri organizaciji festivala odpornosti, ki bo v Bolgini od 7. do 9. septembra 2018. Tema ohranjanje kulturne dediščine bo prvič predstavljena. Inštitut za atmosferske vede in podnebje - Nacionalni raziskovalni svet bo predstavil temo "Mesta in dinamična območja - odpornost iz preteklosti v prihodnost, 7. septembra 2018. Dogodek je vključen tudi kot predhodni dogodek »Evropske noči raziskovalcev 2018«, ki ga financira projekt SOCIETY H2020-MSCA-NIGHT-2018/2019 Nr.819090 (<http://nottedeiricercatori-society.eu/>).

Osnovne informacije o projektu ProteCHt2save

Trajanje projekta: 01. 07. 2017 – 30. 06. 2020

Vrednost projekta: 2.150,549 €

Sofinanciranje EU: 1.787,110 €

Spletna stran: <http://www.interregcentral.eu/Content.Node/ProteCHt2save.html>

VODILNI PARTNER: Inštitut za atmosferske vede in podnebje - Nacionalni raziskovalni svet

PROJEKTNI PARTNERJI:

- Inštitut za teoretično in uporabno mehaniko Češke akademije znanosti
- Okrožje Bielsko – Biala
- Občina Ferrara
- Okrožje Baranya
- Univerza za kontinuirano izobraževanje Krems - Donavska univerza Krems
- Občina Kočevje
- Mesto Kaštela
- Regionalna razvojna agencija Bielsko-Biala
- Mestno okrožje Praga - Troja

